

ВИЩА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

У статті розглянуті питання, пов'язані з реформуванням вищої мистецької освіти та методології підготовки фахівців на третьому освітньому рівні. Приведений порівняльний аналіз методики підготовки доктора філософії у галузі мистецтв та доктора мистецтв на прикладі програм університетів США.

Ключові слова: вища мистецька освіта, доктор філософії у галузі мистецтв, доктор мистецтв.

В статье рассмотрены вопросы, связанные с реформированием высшего образования в сфере искусств и методологии подготовки специалистов на третьем образовательном уровне. Приведен сравнительный анализ методики подготовки доктора философии в сфере искусств и доктора искусств на примере программ университетов США.

Ключевые слова: высшее образование в сфере искусств, доктор философии в сфере искусств, доктор искусств.

The article considers questions with issues related to the reform of higher education in the field of arts and the methodology of training specialists at the third educational level. A comparative analysis of the methodology for the training of the PhD in the field of arts and the Doctor of Arts is exemplified by the programs of US universities.

Key words: higher education in the field of arts, the PhD in the field of arts, Doctor of Arts.

Мистецька освіта є центральним елементом культурної політики держави, основою духовного розвитку національної культури та основою культурного формування і творчої реалізації людини впродовж життя.

Розвиток демократичного суспільства, громадянська освіченість, компетентність, професійна підготовленість нерозривно пов'язані зі змінами й удосконаленням системи освіти, в тому числі й мистецької освіти. Нещодавно прийнятий новий Закон про освіту (далі Закон) чітко визначає: «Освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства» [1, 5].

Реформування освітньої галузі безпосередньо стосується мистецької освіти в цілому та, зокрема, вищої мистецької освіти. Вивченню реального стану вищої мистецької освіти, пошуку підвищення ефективності підготовки фахівців присвячені праці багатьох вітчизняних дослідників, таких як Безгін І. Д., Безгін О. І., Волков С. М.,

Висоцький Ю. П., Кремень В. Г., Отич О. М., Рожок В. І. та ін.

Актуальними питаннями дослідження проблем мистецької освіти стають питання методології підготовки фахівців на третьому освітньому рівні для галузі культури і мистецтва з урахуванням вимог державної політики у сфері освіти, міжнародних зобов'язань, вітчизняного та іноземного досвіду.

Положення Довгострокової стратегії розвитку української культури про те що: «Мистецька освіта вимагає кардинального осучаснення як у різних секторах культури, так і в системі загальної освіти» [2], отримало реалізацію в новому Законі, де у ст. 21 наводиться визначення мистецької освіти, її мета та детально визначаються етапи здобуття:

молодший бакалавр;
бакалавр;
магістр;
доктор філософії/доктор мистецтва та доктор наук.

Кожен етап полягає у набутті компетентностей відповідного ступеня освіти за певною мистецькою спеціальністю. Як бачимо, для вищої мистецької освіти вводиться на третьому освітньому рівні, окрім «доктора філософії» та «доктора наук», нова кваліфікація «*доктора мистецтв*».

Як наголошується в новій редакції Закону про освіту, головною метою змін є інтеграція в європейське освітнє й наукове середовище та введення в Україні європейських освітніх норм. Закон скасовує науковий ступінь кандидата наук (для тих, хто почав навчання за новим Законом з 2016 року) та вводить замість нього ступінь доктора філософії (PhD). Ступінь доктора наук (Dr.hab) залишається і, вочевидь, відповідатиме міжнародним вимогам.

За визначенням у Законі про освіту, доктор мистецтв – це освітньо-творчий рівень вищої освіти, який є аналогічним освітньо-науковому рівню PhD і передбачає «оволодіння методологією мистецької та мистецько-педагогічної діяльності, здійснення самостійного творчого мистецького проекту, здобуття практичних навичок продукування нових ідей і розв’язання теоретичних та практичних проблем у творчій мистецькій сфері» [1].

Проблема полягає в тому, що немає чітко го уявлення, як здійснювати підготовку доктора мистецтв у вищих закладах освіти України мистецького спрямування, якою має бути програма з підготовки доктора мистецтв та її наповнення, на який термін вона повинна розраховуватись та яким має бути кінцевий результат.

Метою цієї статті є визначення завдань, які ставляться при підготовці доктора філософії у галузі мистецтв (PhD) та доктора мистецтв (Doctor of Arts), порівняльний аналіз методологічних підходів до їх підготовки на прикладі університетів США та використання досвіду їх застосування в Україні.

Насамперед потрібно зробити визначення термінів. Науковий ступінь «доктор філософії» (PhD) у визначеній галузі, (у цьому разі – галузі мистецтв), і доктор мистецтв (у визначеній галузі мистецтв) є вищим освітнім і науковим ступенем, який здобувається на третьому освітньому рівні на основі ступеня магістра. В деяких країнах, таких як США та Канада, цей ступінь є вищим науковим, а в деяких інших – таких як Франція або Німеччина, є вищі ступені, приблизно еквівалентні звичному у нашій країні ступеню доктора наук. Тому згідно з міжнародною стандартною класифікацією освіти (МСКО) «З метою порівняння

даних на міжнародному рівні для позначення вищого 8-го рівня МСКО використовується термін „докторантура або її еквівалент“» [3].

Таким чином, у світовій практиці ступені доктора філософії у галузі мистецтв і доктора мистецтв (у визначеній галузі мистецтв) за своєю метою – забезпечення вищих закладів освіти мистецького спрямування науково-педагогічними кадрами – вважаються рівнозначними. Хоча ступінь доктора мистецтв вважається рівним PhD [4] та все ж його отримання має суттєві відмінності.

Ступінь доктора філософії (PhD) присвоюється як свідчення значного вкладу в розширення знань у відповідній галузі, передбачає дослідницьку роботу і завершується написанням наукової праці (дисертації) та її захистом. Тому програма підготовки доктора філософії заснована, передусім, на науковому дослідженні, а не лише на теоретичному вивченні матеріалу курсу.

Ступінь доктора мистецтв припускає наявність глибоких знань у визначеній галузі мистецтв, але не передбачає дослідницьку діяльність і захист дисертації. Згідно з міжнародним класифікатором [3] цей ступінь може надаватися у таких галузях мистецтв, як:

- образотворче мистецтво: малюнок, живопис, скульптура;
- виконавське мистецтво: музичне, драматичне, танцювальне, циркове;
- графічне та аудіовізуальне мистецтво: фотографія, кінематографія, створення музичних творів, створення радіо- і телевізійних передач, видавнича справа.

Для того щоби провести порівняльний аналіз програм з підготовки доктора філософії в галузі мистецтв і доктора мистецтв у вищезазначених галузях, доцільно використати критерії МСКО для докторантури або її еквіваленту:

- вимоги до письмової роботи (дисертації);
- вимоги до вступу;
- мінімальна тривалість програми.

Успішне завершення програми 8-го рівня МСКО, до якого, як зазначено вище, належать програма підготовки доктора філософії в галузі мистецтв і доктора мистецтв, потребує написання «тез дисертації, дисертації або рівнозначної письмової роботи, яка може бути опублікована» [3, 62].

Тривалість програми цього рівня становить не менш ніж три роки денної (очної) форми навчання за умови вступу на навчання після закінчення магістратури.

Додатковим параметром є орієнтація програми:

академічна освіта;
професійна освіта.

Слід зазначити, що у новому Законі про освіту наголошено: ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою радою ВЗО у разі успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми з аспірантури, проведення особистого комплексного дослідження, яке забезпечує вагомий приріст нового системного знання і є основою для відкриття нових напрямів досліджень, та публічного захисту дисертації. Також і для отримання ступеня доктора наук, який здобувач наукового ступеня може отримати після присвоєння ступеня доктора філософії, потрібен публічний захист дисертації. Термін підготовки доктора філософії при денній формі навчання становить 4 роки.

Підготовка доктора філософії здійснюється на основі освітньо-наукової програми за певною спеціальністю, яка затверджується вченою радою вищого закладу освіти, та проведення власного наукового дослідження. Навчальний план за цією програмою повинен містити обсяг навчальних дисциплін у розмірі 30–60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Навчальні дисципліни, включені до програми, мають забезпечити набуття аспірантом необхідних для цього рівня компетентностей, відповідно до Національної рамки кваліфікацій [5].

Це означає, насамперед для мистецької освіти, набуття навичок критичного осмислення і розуміння широкого кола питань культурної політики як України, так і інших країн. Оскільки кожна мистецька галузь потребує фахівців із загальними знаннями, навичками та більш специфічними, вузькими компетенціями, це вимагає створення навчальних програм для різних секторів культури і мистецтва, на різних рівнях та у різних комбінаціях. Важливими також є навички командної роботи, лідерства, самоаналізу, самостійності й активності в професійній діяльності, за специфічних суспільних, економічних і культурних умов.

Слід зазначити, що у галузі культури і мистецтва, виникає багато питань щодо підготовки майбутніх фахівців, особливо після переходу на дворівневу систему бакалавр – магістр для виконавських спеціальностей. Якщо введення ступеня магістра для цих спеціальностей залишається відкритим, виникають такі питання: як має виглядати оптимальне співвідношення теорії та практики у навчальних програмах; хто викладає краще – університетські викладачі чи практикуючі фахівці, наприклад, для акторської майстерності;

як визначити збалансованість обсягу підготовки таких фахівців з урахуванням потреби держави, суспільства, роботодавців; як саме мають реагувати розробники навчальних програм на потреби того чи іншого сектору мистецької практики, що дуже швидко змінюються.

Питання наповненості освітньої частини програми підготовки доктора філософії також потребує подальшої розробки й удосконалення. Важливо, щоб програми були різними, багатоаспектними, унікальними та обов'язково зорієнтованими на результати навчання, тобто на здобуття якісних знань, що мають бути отримані незалежно від типу чи специфіки програми, за якою навчається докторант, та вміння застосувати набуті знання на практиці.

У США програми PhD у галузі мистецтв, зокрема в театральному мистецтві, пропонуються крупними дослідницькими університетами, такими як Колумбія, Браун, Норсвестерн Чикаго, Пітсбург. Більшість із цих програм спрямовані, насамперед, на поєднання викладацької та мистецької практики та мають міждисциплінарний характер. Вони розглядають гендерні, расові, етнічні та класові дилеми як базові галузі наукового і мистецького дослідження.

Розглянемо програму підготовки доктора філософії в галузі театального/виконавського мистецтва Америки, яка застосовується Аризонським державним університетом [6] (PhD Theatre (Theatre/Performance Americas)). Кандидати, які бажають вступити до докторантури (аналогічна назва в Україні – аспірантура), мають право подати заявку на участь у програмі, якщо вони отримали ступінь магістра у відповідній галузі в регіонально акредитованій установі.

Програма навчання складається з курсів з історії театального/виконавського мистецтва, теорії та практики культурної діяльності, курсів міждисциплінарних, які пов'язані з основною темою дослідження. Такі курси наявні у структурі різних департаментів і факультетів університетів, окремі курси передбачають тісну співпрацю між кількома департаментами (наприклад, між мистецьким та бізнес-школою). Програма включає обов'язкові лекції, одночасно забезпечуючи гнучкість у виборі спеціалізованих семінарів та практичних занять. На першому році навчання докторанти освоюють теоретичні та практичні основи методів досліджень, здобувають необхідні компетентності для продукування нових ідей. На другому році докторанти складають план наукового дослідження, визначеного в перший рік через спе-

ціалізовані курсові роботи та практичний досвід, проводять власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Вимоги до виконання навчального плану: 90 кредитних годин, екзамен з іноземної мови, письмовий комплексний екзамен із спеціальності, усний комплексний екзамен із спеціальності, автореферат та дисертація. Детально це має приблизно такий склад:

Обов'язковий курс (24 кредитних години)

Факультативи (12 кредитних годин)

Дослідження (12 кредитних годин)

Заключний досвід (12 кредитних годин)

За рішенням Вищої колегії та Наглядової ради університету дозволяється зарахування до цього навчального плану 30 кредитних годин з раніше отриманого ступеня магістра. Два з курсів факультативного вибору, за узгодженням з Наглядовою радою, докторант повинен пройти за межами даного університету.

Згідно з вищевказаними вимогами, докторанти, за узгодженням з Наглядовою радою, можуть вибирати театральні курси в таких сферах, як драматургія, театральна історія, театральна теорія та критика, а також тематичні семінари за вказаними напрямками.

Докторанти також можуть проходити курси у таких сферах, як критичні та культурні дослідження галузі, вивчення мови та літератури, а також теорії естетики за межами університету, в таких установах, як Школи кіно, танцю та театру. Всі курси відбирають, аби допомогти докторантам досягти цілей програми та розвинути здатність стати лідерами в галузі театального і виконавських мистецтв.

Перевірка навчання студента за курсами та розвиток навичок досліджень, художніх навичок та компетентностей у навчанні проводяться Наглядовою радою наприкінці кожного семестру. По завершенню навчання студенти складають комплексні екзамени. Вони складаються з письмових і усних компонентів, зосереджених на театральній історії, літературі та критиці й сфері досліджень докторанта. На кожен екзамен дається шість годин, і це передбачає ґрунтовну відповідь з висновками. Докторант не має заздалегідь списку можливих питань: мається на увазі, що претендент володіє інформацією з усіх питань за фахом.

Після складання комплексних завершальних екзаменів докторант працює над дисертацією, яка має завершитися її захистом. Слід зазначити, що термін перебування в докторантурі (аспірантурі)

становить до 6-ти років для денної форми навчання (full time) і до 8-ми років для інших форм навчання. Стосовно тривалості навчання зазначимо, що 6 і 8 років – це максимальний термін перебування в докторантурі. Зазвичай докторант прагне якнайшвидше закінчити навчання і захистити дисертацію, бо оплачує він своє навчання з власної кишені, хоча може отримати гроші на навчання від якогось грантодавця. Багато організацій і фондів, таких як Фонд Фулбрайта, на конкурсній основі надають гранти талановитим студентам.

Як бачимо, програма підготовки доктора філософії цього університету в основному збігається з вимогами Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, прийнятого в Україні у 2016 році [7] за винятком терміну перебування в докторантурі, який становить 4 роки згідно з цим документом.

Кваліфікація *доктор мистецтв* для виконавських спеціальностей, яка вводиться новою редакцією Закону, вочевидь, має відповідати аналогічній Doctor of Arts /in Music (D.M.) /in the Fine Arts (D.F.A.) тощо, прийнятій у світовій практиці [4].

Статтею 17 Закону про освіту, вперше на законодавчому рівні легітимно вводиться асистентура-стажування як складова освітньої програми вищої освіти мистецького спрямування у підготовці доктора мистецтв. Асистентура-стажування є післядипломною освітою, яка передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої професійної освіти та практичного досвіду. Вона запроваджується в університетах і академіях на основі ступеня магістра і є основною формою підготовки мистецьких виконавських кадрів вищої кваліфікації.

До цього часу асистентура-стажування існувала як форма післядипломної підготовки висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів на творчих, практичних кафедрах мистецьких ВНЗ і діяла згідно зі спільним наказом Міністерства освіти України від 27 листопада 1992 р. № 193 і Міністерства культури України від 12 листопада 1992 р. № 251. При цьому кількість місць державного замовлення для мистецьких ВНЗ на підготовку кадрів в аспірантурі та асистентурі-стажуванні було загальним, без урахування особливостей підготовки творчих кадрів в асистентурі-стажуванні, що породжувало багато питань, таких як наповнення освітньої та творчої програми, написання наукової/методичної розробки зі спеціальності, форми підсумкового контролю тощо. Адже асистентура-стажування передбачає як підвищення кваліфікації, тобто вдосконалення раніше набутих

компетентностей у межах професійної діяльності, так і саме стажування як набуття особою практичного досвіду. Така форма підготовки мистецьких виконавських кадрів не передбачає проведення дослідницької діяльності та написання дисертації.

Згідно зі змінами в Законі асистентура-стажування віднесена до третього освітньо-наукового/освітньо-творчого рівня вищої освіти. Освітньо-творчий рівень вищої освіти «передбачає оволодіння методологією мистецької та мистецько-педагогічної діяльності, здійснення самостійного творчого мистецького проекту, здобуття практичних навичок продукування нових ідей і розв'язання теоретичних та практичних проблем у творчій мистецькій сфері» [1]. Як бачимо з цього формулювання, підготовка не передбачає дослідницьку діяльність і написання дисертації, але виникає питання, як тоді розуміти «розв'язання теоретичних проблем»? Далі, у частині 6 прикінцевих положень Закону, асистентура-стажування розглядається як перший етап здобуття ступеня доктора мистецтв, який дає право на подальше навчання у творчій аспірантурі. На жаль, сьогодні порядок здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтв, як і порядок навчання в асистентурі-стажуванні відсутній і потребує детальної розробки, яка, вочевидь, за поданням Міністерства освіти завершиться нормативним документом, затвердженим аналогічно з порядком підготовки докторів філософії. Якщо врахувати, що згідно з Законом строк підготовки доктора мистецтв у творчій аспірантурі становить три роки і на цю підготовку закладається 30–60 кредитів ЄКТС, то з урахуванням асистентури-стажування загальний строк навчання може становити 4-5 років, що є аналогічним строку підготовки доктора мистецтв згідно з міжнародною класифікацією.

Слід зазначити, що на теперішній час розглядається питання скорочення терміну перебування в асистентурі-стажування до одного року або можливе навчання в творчій аспірантурі без асистентури-стажування. Навряд чи таке скорочення терміну навчання сприятиме підвищенню якості підготовки доктора мистецтв і може спричинитися до зниження рівня міжнародної стандартної класифікації цього ступеня.

Незрозумілим залишається питання щодо органу, який присуджує ступінь доктора мистецтв. Аналогом такого органу в Україні може бути спеціалізована вчена рада, яка присуджує ступінь кандидата наук (доктора філософії), але хто може входити до цієї ради і за якими критеріями має відбуватися відбір членів ради – зали-

шається незрозумілим, також як і те, що саме і у якій формі має представити здобувач на спеціалізовану раду. Таким чином, потребує розробки не лише положення про таку спеціалізовану раду, що має пройти акредитацію Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, якого, до речі, теж поки що не існує, а й визначення виду кінцевого продукту (творчого мистецького проекту), який представляється здобувачем ступеня доктора мистецтв на спеціалізовану раду. Якщо цей кінцевий продукт (творчий мистецький проект) передбачає згідно з Законом «публічний захист», то, вочевидь, такий захист потребує визначеного нормативного порядку і критеріїв оцінки. Можливо, з розвитком університетської автономії, ці речі будуть надані для розробки самим мистецьким ВЗО, але поки що українські державні університети залишаються повністю залежними від держави, а тому не мають можливості перебрати на себе повну відповідальність з цього питання.

Таку форму навчання, як доктор мистецтв, можливо розглянути на прикладі програми підготовки доктора музичних мистецтв (Doctor of Arts in Music) Університету Меріленду, Коледж Парк, США, яку представив доктор музичних мистецтв, професор цього університету Д. Назаренко [8].

Згідно з програмою цього університету ступінь доктора музичних мистецтв – це остання ланка триступеневої системи вищої освіти у США. Перша ланка – ступінь бакалавра – приблизно 4 роки. Приблизно тому, що набір необхідних кредитів студент може отримати за менший період за належного виконання усіх завдань і тестів. Друга ланка – ступінь магістра, що зазвичай триває 2 роки. Третя вища ланка – це докторантура, котра надає один з варіантів ступеня: доктор філософії у визначеній галузі наук (PhD), в даному прикладі – музикознавства у теоретиків, або доктор музичних мистецтв (Doctor of Arts in Music) у студентів на виконавському відділенні.

До докторантури приймаються студенти, які отримали ступінь магістра та пройшли конкурс за результатами вступних екзаменів із спеціальності. Потрібно наголосити, що згідно з новим Законом про освіту в Україні на третій рівень освіти (аспірантури/асистентури-стажування) теж приймаються студенти зі ступенем магістра.

Після зарахування до докторантури студент приступає до першої частини навчання. Вона складається з відвідування занять та успішного складання обов'язкових предметів. Ці предмети можуть включати теоретичну поглиблену підго-

товку із спеціальності, методику наукового дослідження, методику викладання тощо.

У даному конкретному прикладі, зі спеціальності фортепіано, ці предмети включали два семестри семінарів з фортепіанної літератури, зокрема семінари по сонатах Бетховена, Ліста, з історії фортепіанної педагогіки, музичного дослідження. Окрім того, потрібно було виконати два сольних концерти, в яких представити твори різних фортепіанних стилів і підготувати один концерт-лекцію. Концерт-лекція мав складатися з рівних пропорцій виконавської й пояснювальної розмовної частини. Розмовна частина оформлювалася в окремий документ, не менш як 15 сторінок комп'ютерного тексту, з бібліографією та цитатами.

Таким чином, ця частина навчання, яка займає два роки, завершується успішним складанням обов'язкових предметів, сольних концертів, котрі підтверджують рівень виконавської майстерності, проведенням майстер-класу (концерту-лекції у цьому разі) з оформленням розмовної частини за вимогами та обсягом наукової статті.

Після завершення першої частини навчання студент допускається до кандидатського екзамену, який складається з двох частин: перша частина – загальна (теоретична) для усіх музичних спеціальностей, а друга – з конкретного інструмента.

Загальна частина перевіряє знання з історії музики та музикальних жанрів, знання особливостей стилю творів композиторів, навички аналізу музики. Кожному студенту дається 10 уривків із музичних творів різних жанрів. Уривки подані без прізвища композитора чи назви твору. Кожен уривок має розмір однієї сторінки музики і включає усі музичні стилі від григоріанського розспіву до авангардної музики ХХ–ХХІ ст. Студент вибирає шість уривків з десяти і пише на кожен докладний аналіз. На екзамен відведено шість годин, і це передбачає ґрунтовну відповідь з висновками.

Друга частина екзамену (у цьому разі) теж складається письмово у вигляді відповідей на тестові запитання, на які потрібно детально відповісти. Питання стосуються історії виконавського мистецтва, знання репертуару, історії педагогіки та методики. Студент не має заздалегідь списку можливих питань: маєтися на увазі, що претендент володіє інформацією з усіх питань за фахом.

Після успішного складання кандидатського іспиту здобувач ступеня вибирає тему і вид творчого проекту, який затверджується дисертаційною радою університету.

Для здобувача ступеня доктора музичних мистецтв це може бути, наприклад, виконавський

проект, що включає три сольних концерти об'єднаних загальною тематикою. Кожен концерт доповнюється письмовими записами, котрі оформлюються в один документ із вступом і висновками. В ньому вказується мета творчого проекту, описується набутий у результаті його виконання досвід. Розмір письмових записів становить не менш ніж 20 сторінок тексту, оформленого за правилами, визначеними для наукової праці.

Захист творчого проекту відбувається у присутності всіх членів дисертаційної ради.

Висновки.

Реформування сфери культури, що відбувається в Україні, є частиною не лише гуманітарної політики, а й політики соціально-економічного розвитку. Як наголошується у Довгостроковій стратегії розвитку української культури, метою реформування є «створення умов для творчої активності громадянина і формування в Україні громадянського суспільства європейського рівня в розумінні забезпечення політичних, громадянських, економічних, соціальних і культурних прав, засвоєння та використання новітніх знань і технологій, збереження безцінної культурно-духовної спадщини» [2]. У цьому ключі реформування вищої, в тому числі мистецької освіти, відповідає вимогам часу і позитивною ознакою є включення культурно-мистецької освіти до середньострокового плану пріоритетних напрямів діяльності Кабінету Міністрів України на 2017–2020 роки.

Вперше у новому Законі України «Про освіту» визначено статус спеціалізованої мистецької освіти, закладів мистецької освіти та умов мистецько-освітньої діяльності. Нове освітнє законодавство визнає специфіку мистецької освіти й надає стимули для підвищення її якості та розвитку. На законодавчому рівні легітимно вводиться як складова освітньої програми вищої освіти мистецького спрямування асистентура-стажування, яка буде формою підготовки виконавських кадрів вищої кваліфікації та основою для навчання за програмою підготовки доктора мистецтв.

Позитивним є запровадження у вищій освіті ступеня доктора мистецтва як основи підготовки науково-педагогічних кадрів, котрі розвивають національну виконавську школу в кожному виді академічного мистецтва. Як бачимо з наведеного порівняння навчальних програм з підготовки доктора філософії в галузі мистецтв і доктора мистецтв для виконавських кадрів, між ними є багато спільного. Кінцевий продукт підготовки за цими програмами суттєво різний: дисертація за науковим дослідженням – для доктора філософії

та творчий проект з опублікованою теоретичною частиною – для доктора мистецтв,

Потребує подальшої розробки нормативна база, встановлення чітких вимог до рівня освіти та компетенцій здобувача ступеня доктора мистецтв.

Потребує оновлення перелік та зміст професійних кваліфікацій та модернізація кваліфікаційних характеристик професій у сфері культури і мистецтва для забезпечення зв'язків культурно-мистецької освіти з професійною сферою.

Якщо вважати, що головними завданнями в галузі мистецької освіти є осучаснення і вдосконалення освітнього процесу та посилення мистецькоосвітніх зв'язків з країнами Європи та світу, то у контексті інтеграційного процесу треба враховувати позитивний досвід організації мистецької освіти в цих країнах, в тому числі навчання доктора мистецтв як форми підготовки мистецьких виконавських кадрів вищої кваліфікації.

Література

1. Закон про освіту. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39.
2. Довгострокова стратегія розвитку української культури – стратегія реформ. Розпорядження КМУ від 1.02.2016 р. № 119-Р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/119-2016-%D1%80>
3. Міжнародна стандартна класифікація освіти, 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002116/211619r.pdf>
4. Structure of the U.S. Education System: Research Doctorate Degrees. U.S. Department of Education, 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ed.gov/international/usnei/edlite-index.html>

5. Національна рамка кваліфікацій / Кабінет Міністрів України. – Постанова від 23.11.2011 №1341. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
6. Arizona State University: degree programs. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://filmdancetheatre.asu.edu/degree-programs/theatre-performance-america-phd-phd>
7. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) / Кабінет Міністрів України. – Постанова від 23.03.2016 № 261.
8. Назаренко Д. Підготовка Doctor of Arts in Music / Д. Назаренко // Культурно-мистецька освіта на сучасному етапі: прагнення, виклики та перспективи: матеріали Міжнародної наукової конференції. – Київ, 23-24 листопада 2017.

References:

1. Zakon pro osvitu. Vidomosti Verhovnoi Rady (VVR) (2017), № 38-39.
2. Dovgostrokova strategiya rozvytku ukrainskoi kultury – strategiya reform. Rozporjadjennya KМУ vid 1.02.2016 r. № 119-P. – URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/119-2016-%D1%80>
3. Mizhnarodna standartna klasyfikaciya osvity, 2011. – URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002116/211619r.pdf>
4. Structure of the U.S. Education System: Research Doctorate Degrees. U.S. Department of Education (2012). – URL : <http://www.ed.gov/international/usnei/edlite-index.html>
5. Nacionalna ramka kvalifikacij / Kabinet Ministriv Ukrainy. – Postanova vid 23.11.2011 №1341. – URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
6. Arizona State University: degree programs. – DOI : <https://filmdancetheatre.asu.edu/degree-programs/theatre-performance-america-phd-phd>
7. Poryadok pidgotovky zdobuvatchiv vystchoi osvity stupenya doktora filosofii ta doktora nauk u vystchyh navtchalnyh zakladah (naukovyh ustanovah) / Kabinet Ministriv Ukrainy. – Postanova vid 23.03.2016 № 261.
8. Nazarenko D. Pidgotovka Doctor of Arts in Music // Kulturno-mystetcka osvita na sutchasnomu etapi: pragnennya, vyklyky ta perspeknyvy: materialy Mizhnarodnoi naukovoї konferentcii. – Kyiv, 23-24 November 2017.